

Са промоције књиге "ТАКО ЈЕ ТО БИЛО" (1)

у галерији "Коларца" 28.5.1998:

Др. Лука Кнежић, проф. Технолошког факултета

...текст Рајка Максимовића могао би се дефинисати као оквир једне мозаичне временске творевине ... у довољној мери испуњен својим основним елементима: портретима, анегдотама, догодовштинама и документима, који сасвим успешно, бар по мени, дочарава слику ондашњег Београда и живота у њему. Он представља једно специфично сведочанство о нашим генерацијама, о добро познатом *београдском духу*, од кога је у овом садашњем времену остало још толико мало...

... Све ово нашло је одраза у тексту Рајка Максимовића а аутентичност тога одраза појачана је очигледном ауторовом везаношћу за ове људе, за ове догађаје, за ово време – коју везаност у пуном износу и ја делим.

Зорица Премате, музиколог

... Наиме, Рајкова књига не покушава да оправда живот свог аутора, не исплаћује никакве закасне рачуне и не манипулише историјом. Она је колаж непретенциозних сећања, записаних слободним, говорним језиком и та њена једноставност и непосредност у комуникацији, пре свега говоре о личности мог драгог професора... Из ње су моја деца, која су се отимала о њу и читала је уз смех, могла да о

животу сазнају нешто веома важно: како се он живи у великом богатству свих регистара, како је сваки тренутак тог живота и једноставан и драгоцен и пун обзира према другима...

... Основна животна правила деда-Јове, оца Бранка и мајке Нађенке: поштење, скромност, истрајност, поузданост, –поштована су као и малопре поменута *савска правила* и у писању ове књиге. Из њих избија све оно што Рајко зна и мисли о себи и другима – по истом аршину. Рајко је карактер, рече неко у књизи, али додајем ја: *златног срца*. Тај дар да воли и поштује људе, да са њима непосредно и искрено комуницира и живи, тај огромни, пребогати дијапазон живота у коме не постоје функције и генералије, већ надимци и правило "снађи се", али духовито – сведоче о Рајковом дубоком уверењу да *другарство покреће свет*. А другарство покреће свет увек када се на животна правила примене *савска правила*...

...да сам схватила да је Рајко урадио посао за целу своју генерацију београдских мангупа златног срца.

Мића Вучковић, директор Института за филм

... Као да се Рајко држао оног цитата Остапа Бендера: *Живот пише романе – писци преписују* па је збиља *преписао* живот и преточио своје успомене у ову питку књигу...

... Драго ми је да је уметник Рајко Максимовић прескочио или прешао праг дражи једне друге врсте уметности и нама подарио једну драгоцену

књигу. Свако од нас има успомене, свако од нас има нешто што је доживео са Рајком ... и сетио сам се свих прича које су елегантно, дискретно и врло *лепљиво* (у најпозитивнијем смислу речи) записане у овој књизи.

Лазар Стојановић, редитељ

... а сви ће се срдечно зачикавати, надевати једни другима имена и живети као једна мала група по неким сопственим правилима и у оквиру сопственог система вредности, тако да подстичу вредности једни других и да стварају једно социјално-психолошко биће... Тога нема свуда и можда је то *београдско друштво* у ствари колективни аутор свеколиког београдског хумора по којем је овај град тако познат... и Рајко је тај хумор и то *београдско друштво* као аутора и образац тога хумора узео за свој главни лик. Ја не знам другу књигу написану о томе. Рајко је врло скроман човек и на почетку књиге каже ... да је за методу књиге узео методу коју је применио Борислав Михајловић-Михиз у својој *Аутобиографији о другима*. Ја веома ценим Михиза и волим ту његову књигу али мислим да овде имамо посла са нечим сасвим другим и у много ком погледу много занимљивијим.

Ово дело које нам је предочио Рајко није о *другима* него о *једноме* – а то је то београдско друштво из кога је израстао и Рајко и његов хумор. Прилог самог Рајка Максимовића том

Београдском хумору знатан је и из књиге веома видљив ...

Има у овој књизи нешто што можда није намерно али мислим да је веома квалитетно и да то треба истаћи: како расте Рајко – од детета до 30-годишњака, тако се мења и оквир онога у чему он учествује, што посматра, разумева и о чему нам прича...

NIKOLA ĆUK e-mailom

Dragi Rajko,

Nedavno sam bio u Beogradu. Po tradiciji sreo sam Sapu kod Tranda. Na moje veliko iznenađenje i radost on mi je doneo tvoju knjigu. Nena je potom preuzela inicijativu da mi pošalje tvoju email adresu te da mogu da uspostavim kontakt.

Tvoja knjiga, koju sam u međuvremenu procitao sa velikim uzivanjem, vratila mi je sećanje na zbivanja i ljude godinama izgubljene negde u dubini pamćenja i na tome nemogu da ti se dovoljno zahvalim. Između ostalog, poklonio si nasoj generaciji jednu divnu paradu likova naših profesora (Boza Lovac, Tetka Ema, Mica Troca, Segan) i oživeo sećanja na događaje iz naših mladih dana.

Moram da ti spomenem da me je iznenadilo koliko dogodovstina su nam zajednicke. Gledajući unazad to je i razumljivo jer smo rasli manje više u istoj sredini pod sličnim uslovima. Neću da te gnjavim te ću se ograničiti na dva jednostavna primera. Jedan je pisanje ocena u dnevnik. Kod mene u razredu su to sredjivali Vladimir Kravcenko i Misa Sokolovic.

Drugi je saputanje na casovima latinskog. Oni koji su bili prozvani da odgovaraju za ocenu sedeli su u prvoj klupi srednjeg reda. A mi smo imali bastensko crevo provuceno kroz rupue za mastionice u poslednjoj i u drugoj klupi. Oni koji su sedeli u zadnjoj klupi imali su predsobom "biblioteku" i saputali su odgovore kroz levak utaknut u crevo, a oni koji su sedeli u drugoj klupi drzali su kraj creva pored uva onog koji je odgovarao. Radukic Vladimir moze da ti o tome prica detaljno.

Iz tvog e--maila koji si napisao Neni, vidim da me se secas kao Jemelje koji se zabavljao sa Dubravkom. Nisam bas siguran da mi laska da me se prijatelji po tome secaju. U svakom slucaju sam zahvalan da si drugi deo nadimka (Duracok) izostavio.

Vrlo mi je zao da cujem da je Misa Ture preminuo. Mi smo bili dobri prijatelji pred kraj gimnazije ali smo posle mature nazalost izgubili kontakt.

Kad se najdete kod Tranda pozdravi sve drugare i prenesi im moje najbolje zelje.

Puno pozdrava od Jemeljuske Duracoka.

Пера Ђорђевић, Вашингтон e-mailom

...Пратио пре два-три дана твоју мини хронику стари, добри Вуле. Ја одавно не пијем ништа на екс (што не значи да не пијем на не-екс), али сам твоју књигу прочитао, скоро, на екс.

Знаш, за мене је било право уживање и истовремено једно сасвим ново искуство. Наиме, читаш књигу, која није *fiction*, коју је написао неко коме ти милион посто верујеш тј. знаш да,

иако је слагао, није имао намеру да то учини. In addition, подсетио си ме на много момака, чији сам живот и прикљученије помало почео да заборављам, који су ми и тада и сада били веома драги. Ту пре свега мислим на Дешу (non immigrant) и Жику (immigrant). Наравно, одушевљен сам што си ме овековечио. То сам пренео мојим српским пријатељима овдашњим. Није одјекнуло. Срби не воле било какве успехе других Срба... ми нисмо добар свет. То треба да схватимо и признамо сами себи. Ако то урадимо, можда ће нам, или њима (јер, ми смо, нажалост, већ матори), у будуће бити боље...

Тебе и све твоје воли твој другар, американски поданик (можда је својевремено отац Остапа Ибрахимовича имао боље поданство?) твој Петер (чуј мене, Петер)

Жика Глигоријевић, Торонто e-mailom

...Одједном, у сред моје крчке тишине ти отвараш архиве, вадиш из скровишта свежњеве старих писама, листаш старе фото албуме... Твоји списи – пре свега делови мојих писама – су код мене изазвали неочекивану збуњеност, отворили су ми нови процес размишљања о прошлости и много чему... Док ти обављаш рестаурације, копаш по археолошким налазиштима,... ја пак, полако припремам ломаче да спалим посмртне остатке...

...Треба сасвим одвојити Деда Јову од другара, као не само две целине него и два жанра...Више вреди рад на истраживању филозофије и

духовне мисије Толстоја него било који "опозициони" дневни активизам. Без моралних императива Фјодора Михајловића и рвања са Злим дусима нема православља, нема царевине. Без духовне и моралне снаге остаје голи живот – без вредности и без будућности. Злочин без казне је сан идиота...

Други део о другарима... ја бих додао да је то збирка казивања, догодовштина, портрета, анегдота... укратко доста хетерогена збирка материјала.

Материјал је документаран и документован, сећања су зачуђујуће тачна и специфична. Осећа се ведрина упркос много чему, непобедиви оптимизам...

ЉУБА СИМОВИЋ (на промоцији Треће књиге)

...И ми у тој првој књизи читамо *сагу*, практично, о једној грађанској породици, та сага је препуна занимљивих прича, занимљивих личности, пуна је лепих, пријатних атмосфера, које ми – читајући – допуњавамо, сећајући се својих предака и својих детињстава... ту су неке сокобањске атмосфере, атмосфере са Топчидерског брда, и мени су те прве странице стално мирисале на неке лепе компоте са циметом, на неке ваниле, на неке маринаде. Ту се појављује и ређа један низ личности из породице и фамилије Рајкове, ту су живо и занимљиво насликани или макар само скицирани и наговештени ликови – неко је професор, неко слависта, неко преводилац,

архитекта, хемичар ... појављује се чак и један комуниста и шпански борац, који, наравно, завршава на Голом Отоку и тако даље и тако даље... Ту је, дакле, насликан један Београд кога више нема, једна грађанска класа, за коју смо дуго веровали да више не постоји, да је укинута, да је нестала.